

Zadání

- *„Vysvětlete koncept genderovaného univerza Sandry Harding. Ilustrujte VHODNĚ zvoleným příkladem. (Příklad volte pečlivě a promyšleně, právě on vám přinese 3/4 bodů z této otázky. Vyhněte se banálním a nicneříkajícím příkladům jako jsou hračky, růžová a modrá etc.)“*
- *Rozsah volte realisticky podle podmínek státní zkoušky, kde na promyšlení a zpracování 1 otázky máte asi 15 minut, délka by tedy neměla překročit 2 kratší odstavce.*

Nejčastější chyby

- Nejčastější chybou bylo, že vaše příklady říkaly jen mírně jinými slovy totéž, co definice konceptu – pomohlo by vybrat KONKRÉTNÍ příklad KONKRÉTNÍHO člověka, uvést situaci/e, kdy tato osoba buď konvenovala, nebo se dostala do konfliktu s organizací genderového univerza, jak je popisuje Harding
- Často by pomohlo více a explicitněji se příkladu věnovat, více vysvětlovat, nespoléhat se na předporozumění čtenářky: píšeli se v zadání, že příklad vám přinese 1/2 bodů, věnujte mu patřičně prostoru
- Z vašich formulací se mi nezdálo, že jste skutečně psali z hlavy, zdá s spíš, že jste dlouze seděli a cizelovali odpověď (někteří dokonce uváděli literaturu či udělal „hlavičku“ (takže se nejednalo o státnicový trenažér)
- Červeně vyznačuji nejasné/nesprávné/nesmyslné pasáže ve vašich textech

A-B: dobře pojatý příklad, ale rovina

individuálních identit je nejasně ilustrovaná

- Sandra Harding předpokládá, že gender prostupuje celou společností. V pojetí jejího univerza se nachází tři vzájemně propojené roviny – rovina symbolická, rovina dělby práce a rovina individuálních identit. Rovina symbolická je rovinou abstraktní (jazyk, kultura, významy, hodnoty...), představuje tendenci západní kultury popisovat svět ve dvou protikladných dichotomických kategoriích – mužský a ženský princip (např. kultura a příroda, rozum a emoce), kdy mužský je chápán jako nadřazený. Rovina dělby práce rozlišuje veřejnou a privátní sféru, které mají nestejně postavení. Přednostní přístup na trh práce mají muži, ženy mají tento přístup ztížený. Rovina individuálních identit zahrnuje schopnost učit se genderovým rolím; reprodukci genderovaného univerza.
- Genderované univerzum lze ilustrovat na příkladu mé známé, která se někdy ohrazuje slovy, že není „typická ženská“, čímž myslí, že nemá ráda nakupování, „drbání“ s kamarádkami apod. – aktivity, které se stereotypně považují za typické spíše pro ženy. Tímto dává, i když možná nechtěně, najevo, že muži jsou na vyšší úrovni – zde můžeme vidět symbolickou rovinu. Je vdaná, má práci, přesto doma vykonává téměř veškerou domácí práci pouze ona – rovina dělby práce, kdy ženy vykonávají „neviditelnou“, neplacenou domácí práci v privátní sféře. Rovinu individuálních identit lze pozorovat již přímo v onom prohlášení „Nejsem typická ženská“, kdy se snaží distancovat od stereotypní představy své genderové role.

D. Kúpyste zvolila

konkrétnejší/životnejší príklad, bylo by to lepší

- V tomto koncepte Sandra Harding popisuje 3 genderové roviny spoločenského života. Prvá rovina je symbolická a predstavuje tendencie spoločnosti popisovať svet pomocou dichotómií napríklad kultúra – príroda. Každá časť má určitý význam a je buď nadriadená (napríklad rozum je maskulínny a má vyššiu hodnotu) alebo podriadená (emócie – femínne). Druhá je rovina deľby práce, ktorá priraduje mužom funkciu materiálnu s vyššou prestížou a žene reprodukčnú funkciu. Tretia rovina individuálnych identít hovorí o genderovej socializácii, to znamená učenia sa genderových rolí od detstva.
- **Príklad:**
- Rovina deľby práce odsúva ženy do súkromnej sféry k starostlivosti o domácnosť a deti. Ženy majú sťažený prístup na trh práce. Spoločnosť to vysvetľuje ich nezastupiteľnou funkciou v prirodzenej reprodukcii, nezávisle na tom, či sa jej ženy venujú alebo nie. Na trhu práce sú muži zvýhodnení a vytvárajú vzájomné koalície (manažment väčšiny organizácii je tvorený mužmi). Ich cieľom je vylúčiť ženy z pracovného trhu, alebo ich aspoň zaradiť na menej výhodné pozície pri inak rovnakých predpokladoch (kvalifikácia, skúsenosti v obore).

B: příklad říká v podstatě totéž, co definice konceptu

- Koncept genderového univerza podle Sandry Harding rozděluje společenský život do 3 rovin. Za prvé je to rovina symbolického univerza. V západním světě existuje tendence popisovat svět ve dvou protikladných dichotomických teoriích, které jsou souhrnem přiřazovány k mužskému nebo ženskému principu. Mužský princip je nadřazený tomu ženskému. Za druhé je to rovina dělby práce, kde dochází k rozlišování profesí podle genderu a také k rozlišování veřejné a privátní sféry, které mají nestejnou prestiž. Veřejná sféra je prestižnější a je určena mužům a privátní, spojená s přirozenou reprodukcí společnosti, ženám. Třetí je rovina individuálních identit, která zahrnuje schopnost lidí učit se sociálním a genderovým rolím dle hierarchického uspořádání společnosti.
- Jako příklad pro koncept genderového univerza Sandry Harding je možné zmínit dvojí zaměstnanost žen. Ženy vykonávají většinu domácích prací, protože je jim přiřazována role v privátní sféře. Tato práce je neplacená a nemá prestiž. Potom ženy také pracují na plný úvazek v zaměstnání a za tuto práci dostanou zapláceno méně než muži, kteří vykonávají stejnou práci. To platí i o vzdělávání. Muž se středoškolským vzděláním může vydělávat více než žena s vysokoškolským vzděláním. Jakoby se na hodnotu vykonávané práce pohlíželo podle toho, kdo ji vykonává. Mužská práce je více ceněna, tak jako je mužský princip ve společnosti nadřazený tomu ženskému.

B-C: to, co udáváte, nejsou příklady jako spíš stereotypy

- Genderové univerzum Sandry Harding je postaveno na předpokladu, že genderové kategorie nejsou připsány jen lidem, ale také objektům lidské činnosti. Genderové univerzum se podle Harding zobrazuje ve třech rovinách: symbolická úroveň, dělba práce a individuální identita.
- Symbolická rovina se projevuje ve vnímání a popisu okolního světa, a to zejména vnímáním dichotomie: kultura vs. příroda, racionalita vs. emoce, aktivní vs. pasivní, kdy jedna část je vnímána jako mužská, hierarchicky nadřazená, a druhá jako ženská, méněcenná.
- Dělbou práce považuje Harding za nástroj, který nerovnoměrně rozděluje moc a vymezuje ženám a mužům odlišné oblasti působení. Ty ženské jsou vnímány jako méněcenné, méně náročné, zasluhující menší finanční i morální ocenění. Samozřejmá je například představa, že povinností ženy je postarat se o domácnost, ačkoli dnes také žen chodí (musí) do práce. Mužova povinnost uživit rodinu je chápána jako hodnotnější úloha, ačkoli jen málokterý muž sám užívá rodinu.
- Individuální rovina (vlastnosti, charakter) je produktem socializace, společenských představ, jak by se měli chovat dívky a jak chlapci. Je přirozené, když se chlapci perou, běhají a hulákají, stejné chování u dívek by bylo považováno za nepřístojné. Technické obory jsou považovány za vhodnější pro chlapce, pedagogika a společenské obory pro dívky. Péče je přirozenější pro empatičtější ženu, vedoucí a rozhodovací pozice zas pro racionálnějšího muže. Muž, který zvyšuje hlas, je rázným vedoucím, pokud hlas zvedne žena je emocionálně labilní (hysterická). Muži musí rozumět přístrojům, ženy jsou od přírody technickými antitalenty.

C-D: příklad je abstraktní, jinými

[slovy totéž, co definice symbolické roviny, v závěru nejasný až zamotaný]

- Koncept Genderové univerzum ukazuje na dichotomii v přiřazování některých činností, pojmů a významů ať už mužské či ženské sféře. Vznikají tak dvojice, jejichž jednotlivé strany jsou v dané kultuře asociovány buď jako spíše „mužské“ či spíše „ženské“. Přitom pojmům asociovaným s mužskou sférou je přiřazována vyšší společenská hodnota. Význam tohoto rozdělování je pak dle Sandry Harding promítán do celé řady kulturních a společenských aspektů jako je například dělba práce či samotné zaujímání genderových rolí. Dochází tak k hierarchickému genderovému uspořádání společnosti.
- Jako příklad si vezměme pojmy agresivní / submisivní. V této dvojici bychom intuitivně přiřadili agresivní spíše k mužské sféře a submisivní k ženské. Byť oba pojmy mají kladné i záporné konotace, je obecně ve společnosti hodnocena výše spíše agresivita než submisivita. **Tato hodnota může plynout i z respektu k dané konotované činnosti či významu, nikoli tedy nebytně z jeho spojení s kladným či záporným hodnocením.**